

Előfizetési díj

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy óra helyben	1 „
Vidékről egy hónapra előfizetés nem fogadható el.	
Egyes szám ára	5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyból és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyilttéri cikkeik

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“

politikai és közgazd. napilap

1873-dik évi folyamára.

A „KELET“ előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadtunk el.

Az előfizetés pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálok.

A „KELET“ kiadóhivatala

A pénzvillag catastrophája.

(Vége)

Hizelgő, veszelő, önámítás, ily catastrophákért kizárólag a börtönt tenni felelősé. A börtön naponként összegyűl néhány száz ember eszelekedete nem gyakorolhat elhatározó befolyást egy egész nemzet jólété- és erkölcsi-ségére. Szalmatűz gyanánt enyésznek el a börtön-üzérkedés, ha nem találja táplálékot a nép játékdühében. A becsületesség első kötelessége parancsolja azon tény bevallását hogy e düh a népesség legszűkebb rétegéig elharapózott. Az ugynevezett „Gründer“eket méltán lehet súlyos vádakkal illetni, de a „nagy Krach“ előidézésében kétségkívül ártatlanok. Ha anyagiak gründernek volna, ha senki sem vesz vala egy krajczárnyi provisiót is, a „szolid közép-osztály“ speculansai mégis épen azon örült magasságra verték volna fel az árfolyamot.

A „coulissa“, a tiszta speculansok irányában, kiknek semmi más hivatása nincs, csak a börtön üzérkedni, nagy ellenszenv uralkodik a közönségnél. Pedig az emberek ezen osztálya gazdasági tekintetben épen nem veszelő. Nem a börtön hozta a világra, s nem

is fogja magával elenyésztetni azon egyéneket, kik munka nélkül szeretnek élni. A hajdan-korban parasitáknak nevezettek, ott ültek Timon asztalánál, s kritizálták Apelles műveit. A középkorban kolostorról-colostorra jártak s táplálattal magukat. Nem tettek soha jelentékeny szolgálatot, de nem is ártottak. Perikles korszaka nagy volt e parasiták daczára. Nagy a mi időszakunk is, s nem veszté el erkölcsi-ségét a miatt, hogy néhány ember komoly munka nélkül, könnyű börtönnyereségből él. Nem a maroknyi üzér, ki szédelgő papirokat ad ki, hanem a papirokat a vásárló és továbbadó ezerek idézik elő a börtönváltást, s a gyógyítani szándékozónak ezekre kell intézni figyelmét, mert a börtön elleni rendszabályokkal semmit sem lehet elérni.

Mi részünkről nem vagyunk közönyösek azok sorsa iránt, kik a bécsi tőzsde calamitásnak áldozatul estek. Mindig részvételt olvastuk, ha valamely fejedelmi látrányosság alkalmával a tömegben halálát lelte egy pár kíváncsi egyén, de e szájalom nem fogja megakadályozni azt, hogy tolongásban egyik-másik ezután is ne szenvedjen sérülést. A szerencse utáni azon hajtvadászatban, melyet börtön-szédelgésnek neveznek, mindig nyakát fogja szegni néhány oly egyén is, a kit nem lehet tulságos vétkességről vádolni. Pessimisticus aggodalmakra egyebiránt semmi okot nem találunk az egész jelenségben. Csak azon törvény jut érvényre a nemzetekre vonatkozólag is, a melynek egyesek fölötti uralma rég el van ismerve, hogy a vagyonsodásnak csakis a komoly munka képezi egyetlen útját, s e munkához nemzetünknek bizonyára lesz elég kedve és ereje.

A végvidék polgárosítása

Budapest, június 5.

(A.) A magyar korona területi épségének teljes visszaállítása befejezéséhez közeleg, lépésről, lépésre halad előre a reincorporáció munkája, mely sehol sem volt oly nehéz, sehol sem ütközött annyira a lakosság állami és politikai, társadalmi és gazdasági szervezetébe, mint a határvidékeken. Egykor ez a föld is tökéletesen magyar volt s megyéi semmiben sem különböztek az ország többi megyéitől. De a százados hadvihar, mely e határszéli részekben dühöngött a legpusztítóbban, megsemmisítette a régi lakosságot s az új pedig egészen katonai, sőt

gyen ilyenkor egészen a házi aszszony, tehát felszította a tüzet, megseperge a tüzhelyet, elkészíté a thea-asztalt, elhúzá a függönyöket s meggyújtotta a gyertyát. Ekkor egy pár dalt játszott el egy nem valami finom hárfán, melyet Kaleb talált fel és készített leánya számára, ki is igen csinosan játszott rajta, mert a természet kis finom fülét éppen oly jól kiformálta a zene megértésére, mint a mely tökéletes lett volna az ékszeres viselésére, ha birt volna ilyeneket. Így érkezék el a theázásra meghatározott óra, s Takkleton újból megjelent, hogy ebben és a társalgásban részt vegyen.

Kaleb és leánya is, kevés idő óta már visezték volt, s Kaleb ismét neki ült a délután félben hagyott munkájához. De most sehogysem ment jól szegénynek, oly tele volt szive nyugtalansággal, a fájó megbánással leánya miatt. Megható volt nézni, a mint ott ült műhelye előtt, kezeit ölébe nyugtatva, szemét oly gondterhesen reá függesztve, és szívetlen magában ismételve: azért ámitottam, a bölcsőtől elkezdve mostanig; hogy végre is megtörjem szívét!

Midőn egészen beestvedett, s a theat is megitták, s Dotnak nem vala több teendője a csészék és edények tisztogatásával, egy szóval — már csak ki kell mondani, a halogatás nem használ — midőn az idő annyira előhaladt, hogy minden távoli székzörgés közeledtére a fuvaros visszatértét lehet várni, egyszerre ismét átváltozott egész lényé, elhalványult és nagyon nyugtalan lett. Nem oly módon, mint jó nők szoktak lenni, ha férjeiket várják oh nem. Ez egészen másnemű nyugtalanság volt.

És most — székér zörgés. Lódobogás. Kutyaugatás. Mindég közelebb és közelebb.

Most Boxer kaparta az ajtót első lábával.

— Kinek a lépése ez? kiálta Berta, hirtelen felszökve helyéről.

bizonyos tekintetben communisticus gazdasági organizatiót nyert, a bécsi hadügyi kezelés alá helyeztetett, viszonyai joga, egész élete és politikai beosztása az anyaországtól tökéletesen eltérő alakulatot nyertek s a nemzetünk részéről annyiszor sürgött visszakezbeles élé ezer meg ezer komoly akadályt gördítettek.

Az 1867-ki kiegyezés azonban a visszakapcsolás eszméjét is megérteltet. Számtalan szempont és indok sürgetőleg utalt a polgárosítás s vele a reincorporatio tetteles keresztülvitelére. Nem is tekintve ama sokféle politikai indokot, mely Magyarország területi épségének visszaállítása mellett felhozható vala, a monarchia viszonyai s határvidék saját érdekei kikerülhetetlenné tették azt. A határok őrzése s száradban már egészen fölösleges volt, az általános védkötelezettség behozatala után pedig a végvidék régi szervezete a legkiáltóbb anomaliává és igazságtalansággá vált. E szervezet, valamint a vele járó családi házközösség az anyagi érdekek fejlődését is lehetetlenné tette s így a politikai és anyagi érdekek egyaránt kívánták megszüntetését.

Már Andrássy gróf kezébe vette ez ügyet s minthogy meggyőződött róla, hogy az átmenet ama félbarbár állapotból a mi modern viszonyaiba minden előkészület nélkül és rohamosan nem eszközölhető, provisorium alakított, mely minden átvezető hidul szolgált egy elavult multból a polgárosult jelenbe. Most végre a viszonyok annyira javultak, hogy a provisorium megszüntetésének ideje is elérkezett. Kormányunk nem rég egész sorát az erre vonatkozó törvényjavaslatoknak terjesztése elő, melyeket tegnap általánosságban a Deákpart egy külön e célra kiküldött bizottság véleménye alapján el is fogadott. E javaslatok célja az, hogy a végvidéket sajtósági viszonyainak tekintetbe vételével s minden jogos érdek kimelésével Magyarországhoz visszacsatolják s reá az anyaország egész jogi, politikai, gazdasági és katonai szervezetét kiterjesszék.

Természetesen csak azt adhatjuk a visszakebelezett vidékeknek, a mink van. Fájdalom polgári és magányjogi törvénykönyvünk még nincs s ez okból az ottan eddig érvényben lévő osztrák codexeknek jövőre is érvényben kell maradniuk. Ellenben a politikai szervezet kiterjesztetik a határvidékekre. Szerém névvel új megye, továbbá három szabad királyi város alakittatik s a többi részek a szomszédos négy város megyéhez csatoltatnak. A magyar bírósági szervezet is életbe lép; a lakosság száma szerint a megfelelő járásbíróságok és királyi törvényszékek alakittatnak. Ezenkívül a magyar községi és képviselő-választó, a népiszkolai, honvédelmi s minden más

— Kinek a lépése? viszonzá a fuvaros, ki még az ajtóban állott; hát az enyém.

— A másik, monda Berta; az a férfi lépés háta megett.

— Nem lehet megcsalni monda a fuvaros nevetve. Csak beljebb uram! szivesen látja, ne tartson semmitől. Ezt jó hangosan monda s mialatt beszélt, a siket öreg ur be lépett a szobába.

— Nem is egészen idegen, ön látta őt már egyszer Kaleb, monda a fuvaros

Befogadják-e a még elindulunk?

— Oh hogy ne John; szerencsémnek tartom.

— A világon legjobb szobatárs arra nézve hogy a titkokat elne árulja, miket előtte beszélnek, monda John. Nekem tisztességes tudom van, de mondhatom próbára is teszi. Üljön le uram. Ezek itt mind jó barátok és igen örülnek önt láthatni.

Miután e biztatást oly hangon mondta el, mely jó tudójára vonatkozó véleményét legnagyobb mértékben igazolta, rendes hangján folytató: egy szék a kandalló szögleténél s engedély itt szép csendesen ülni s nyugodtan szemlélődni, ennél tovább nem terjednek vágyai. Könnyű őt kielégíteni.

Berta mind ezt figyelemmel halgatá Magához szólítá Kaleb, miután ez a szék elő hozá s halk hangon kérte őt, írja le neki a vendég kül-jét pontosan. Midőn ezt Kaleb megtette — és ez uttalig a zán lelkiismeretes hűséggel — ismét lecsendesedett, s az idegen belépte óta először tett nyugodt mozdulatot, s úgy látszik, nem érdeklődik többé iránta.

A Fuvaros igen jó kedvűnek látszik, s szerelmesebbnek, mint valaha kicsiny feleségébe; a jó lélek.

— Ez ugyan ügyetlen egy Dot vala ma dél után szóla, miközben a többiektől távolabb állott izmos karjával átölölé; s még is szerettem őt kissé, Tekints csak oda Dot!

törvényt is életbe léptetnek, a házközösség következetes megszüntetése, az állam és a községek, továbbá a községek s az egyes családok, a családok és az egyes családtagok közt a közös fekvő vagyron felosztása is meghatározatlik, szóval néhány év mulva a a határvidék s az anyaország általános viszonyai ugyanazon külső rendezéssel fognak birni.

A hol ily roppant munka foganatosítandó s a hoi különös gondot kell a tényleges viszonyokra s a lakosság sajtósági eszmekörére és felfogására fordítani, ott természetesen számos oly rendszabály is kerül alkalmazásra, mely talán abstract elvi szempontból s rendesviszonyok közt nem helyeselhető. Ilyen például az, hogy a törvényjavaslatok szerint egyes kerületek két municipium területére kiterjednek, hogy ugyanazon törvényszék a volt végvidéki ügyekben az osztrák, más ügyekben a magyar jog szerint fog itólin stb. Ezeket azonban lehetetlen volt elkerülni s a jövő feladata lesz, hogy ez apróbb hiányokon segítsen. Mert e hiányok számára a fogatnath vett munka visszaállítja Magyarország területi integritását s megadja a mostani generációnak azt a hazaifas elégtételt, hogy a magyartörvényhozás kebelében nemsokára képviselve lássa a ama vidékek lakosságát is, melyek évszázadok óta nem vettek részt a közös haza életében.

A székelyföldi románok.

Valamelyik román lap nagyon zokon véve nyilatkozik arról, hogy a székelyföldi románok tisztán a magyarnyelvet használják, és így törzs-nemzetiségüktől eltérve, a magyarok számát szaporítják. Intézkedést sügött arra nézt, hogy ezen nép eredeti nemzetiségéhez visszavezetessék.

A román urak tévednek, a mikor azt hiszik, hogy a székelyföldi nevezetesen háromszéki, udvarhelyszéki, csik-gyergyai román vallást követő székely atyafiak eredetükre nézve mind oláhok lennének. Szerintem a székelyföldi oláhok két osztályba sorozhatók; ezeknek egyik törzsökös székely bár is a görög vallást követi; a másik bevándorlott román nép a szomszéd dunai fejedelemségből, s az itteni megyékből elszékeltesedett román. Első állításom bizonyítására felhozom a következő történeti igazságot: Tudjuk a történelemből, hogy szt. István Gyula fejedelmet vallásáért megtámadván, legyőzvé őt fejedelemségétől megfosztván, magával vitte családját együtt Magyarhonra; némely historikusok állítása szerint, mert a pogány vallást követte, azt fenntartani igyekezett. Ellenben történeti bizonyítványok léteznek arra nézve is, hogy Erdély-

Az öregre mutatott, Dot földre sűtő szeméit. Azt hiszem még reszketett is.

— El van telve — ha ha ha! elvan ő telve bámulattal irántad! monda neki a fuvaros. Az egész uton másról sem beszélt.

Oh ez egy nagyon derék öreg ficzkó. Már csak ezért is szeretem.

— Szeretném, ha jobb és illőbb beszéd tárgyat választott volna ő magának, John, válaszolá neje, nyugtalanul tekintve szét az egész szobában s különösen Takkletonra.

— Több beszéd tárgyat! kiálta a vig kedvű John. Az nem lehet, olyan nem létezik. Jer csak! le ezzel a felső kabáttal, le ezzel a sállal. És most pihenjünk egy órácskát a kandalló mellett! Legálázatosabb szolgája kegyednek, aszszonyom. Nem játszának-e egy kis parthia tartlit — mi ketten? jó lesz? Pompás!

Ide a kártyákkal, Dot. S egy pohár sört, ha volna még, kedves kis feleségem.

A játékra való felhívás az öreg aszszony-ságot illeté, ki azt kegyes készséggel el is fogadta, úgy hogy csakhamar egészen belemerültek a kártyába. Eleinte körültekinté a fuvaros s szólítá Dotot, hogy nézzén bele vállán át kártyába s utasítsa őt a nehezebb körülmények közt.

Azonban, ellenfele ki nagyon örködött játéka felett, s ki pedig gyengébb perzeiben maga részére többet jegyzett fel, mint menyinyi megillette volna, annyira igénybe vette minden ügyességét, hogy egyébre nem jutott sem füle, sem szemé.

És így egész figyelmét annyira elnyelte a kártya, hogy egyébre gondolni sem tudott, még egy kéz megérinté vállát, s ez emlékébe hozta Takkleton jelenlétét.

(Folyt. köv.)

ben a keresztyén vallás már szt. István királysága előtt szorványosan fenn állott, és pedig a konstantinápolyi udvar és Patriarchatus működése következtében az ott uralkodó keleti vallás. Historiai adatok szerint, Gyula herceg Konstantinápolyba mentén, ott Theophilactes Patriarcha által megkereszteltetvén a görög-units szerinti vallást vette fel, magával hozta Erdélybe Hierotheus barátot, ki később a fennebbi Patriarcha által püspöknek nevezett ki, ezen barát Gyula herceg által támogatattva, nemcsak Erdélyben, és a szomszéd dunai fejedelemségeken, de még Magyarország egy részében is terjesztette a görög vallást. Ezen vallásra tértek át a mostani román vallást követő székely atyafiak ősei is. Nem mesés dolgokat beszélnek itt, mint az őnök új historikusai, nevezetesen Pap Hilar Romából, hanem állításom bebizonyítására kuffókat jelek ki, melyeket őnök is megolvashatnak. Így például, körülményesen leírja az állításomat bizonyítja: Horányi de Sacra corona Hungaria ac de Regibus eodem redimitis, hivatkozva nevezetesen Cedrenus Jonaras, Pray Dissert. Solices Europatas és több görög történészre, Továbbá: Végre pedig derék tudós hazánkfi, kerékgyártó Árpád Magyarországra mivelődszének történetében, felsorolva a történelmi kútfőket a legszébb criticalával, az ellen véleményezi fejér tudospapnak megegyezésével igazolja állításomat, azt t. i., hogy Erdélyben a keresztyén vallás szent István bejövetele előtt létezett, és azon vallást követte már az őregebbi Gyula, kinek leányát feleségül vette Geiza magyar vezér. — A nyugoti vallás pedig mind Magyarhonban, mind pedig Erdélyben szt. István király alatt kezdett terjedni, mit már azelőtt Geiza herceg nem kis kegyetlenséggel terjesztetni igyekezett.

Mindezeket előre bocsátván, következik fennebbi állításomnak igazsága, mi szerint a székelyföldi román vallásnak egyrésze azok utoda, kiknek ősei a behozott görög vallást felvették, s mint azoknak unokái most is követik, mi iránt semmi kétségünk se lehet, ha az eddigi tényeket tekintve, tudjuk mennyire ragaszkodik a székely ősi szokásához, vallásához. Ime a szombatosok több századokkal támadtak, és annyi fejedelmi, felsőbbeségi törvények, rendeletek máig sem tudták őket kiirtani.

Miután pedig a fennebbi Sz.-István a gyulafehérvári püspökséget felállította a napnyugati római vallás nagyobb tért nyert, főleg megyéken, hol hasonlólag a görög vallás követőkre talált volt, de ezek a több oláh és szláv lakóssal vegyesen elszórvva lévén, mindezekkel közös vallást követők, idővel eloláhosodtak, nem úgy ám a székelyföldön, hol a magyar elem tulszárnyalta az idegen fajt. Következő királyaink nem háborgatták a keleti vallást követőket, bizonyítja Sz. László egy törvénye I. rész II. cikk valamelyik évből nralkodása alatt, hol parancsoltatik: Hogy a mely helységnek nincs saját temploma, ünnepnapokon válasszon a helység egy megbízott személyt, a helység nevében és küldje azt a szomszéd helységbeli egyházhoz, ki magával vigye pálcáját, a templom számára pedig egy gyertyát és a miseszertartáshoz szükséges hármias kenyeret t. i. azon preszkurát, mely ma is használtatik a román vallásu lythurgia szolgálatnál a pálcát pedig azért, hogy az isteni tisztelet alatt támaszkodhassék, a minthogy most is a hívek a görög templomokban állva hallgatják a lithurgiát. A székelyföldi barátok idővel eleget igyekeztek a más vallást követő székelyeket egy akolba téríteni s hatalmukat felettük kiterjesztteni, de a nép ragaszkodván ősi vallásához, szokásához, annak ellene szegült, hiszen csak alig 150 évvel ezelőtt találhattak, székelyföldön hitese catholikus papok, t. i. a helységnek papja nem lévén, beállította kedvüket nyert cantorját, püspökség nem léteztvén, az országban a catholikus eljárás inkább, mintsem alkalmat adjon az országban akkorban nagy erőre kapott protestáns vallásra való áttérésre.

A más része a székelyföldi elmagyarosodott románoknak a régi zavaros időkben Oláhországból, Moldvából bevándoroltakból áll, kik a székelyek által testvériesen fogadtatván, elszórvva megtelepedtek s idővel elmagyarosodtak, de vallásukat megtartották. Tudhatják a román urak a történelemből mi viszontagságoknak volt kitéve a két oláhhon, főleg miután a török Magyarországon erőt véve, ez a teletük való védnőkségről lemondani kényszerült. Tatár, török, lengyel is pusztította a két fejedelemséget, de sőt saját vajdái, a fensőbbeségek egymás ellen küzdve, kegyetlen uralkodásuk, a nép kirablása, legyilkolása által tünik ki, mint megannyi Nero és Caligula volt mindenik. A hatalomért egymás ellen küzdő bojár semminek tartotta az ellenfelelő tartó népiséget, mint haszonlatlan férgesket szétáztatni. Ezen borzasztó idők és események Drakulák. Lupujok vérengzései, adtak okot, hogy nemcsak a bojárság, de a zaklatott, kizsárolt alsóbb nép a szomszéd Erdélyben keresen menedéket, és ez volt egyik okozója, hogy a közeli székelyföld új lakosokat kapott s Hunyad megye oláh lakói tulszárnyalták az ott lakó magyarokat. — Ám vizsgálják a román urak komolyan a dolgot, minden résszebajlás nélkül, olvasék meg a régibb és újabb classicus történelmi könyveket, ne okoskodjanak a Pap Hilárius-féle minden alapot nélkülöző szó szatyárságból. következtessenek a szemek előtt álló tényekből; Erdély helyiségeinek elnevezése igen csekély számban román hangzatu, nagyjából Sláv, vagy tisztá magyar, ebből magya-

rázható ki, hogy a mekkora mennyiségben lakta Erdélyt a magyar elem, kik a vezérek által telepítettek ide, az országnak Sláv és oláh lakóssai közé, hiszen maga Annonimus, kire őnök, mint auctoritásra hivatkoznak, írja, hogy az erdélyi megyéket Töbötöm vezér telepítette be magyarokkal az oláh és sláv népet a havasokra szorítván. Hogy most kevesebb a magyar, arról mi is meg vagyunk győződve, mert fel-emésztették őket a háborúk, a török- és tatárjárások, kik ellen csakis a magyar szállott sikra, míg a megrémült oláh a havasokra menekült, a szász pedig kerített városának faláról nézte a kétségbeesett harcot.

Fordítsuk azonban a dolgot más oldalára. Hány román helység van Erdélyben, hogy egykoron magyar nyelven dicsérték az istent, nézzenek a román urak csak körül a hazában, hogy más megyéket ne neveznek, csak Hnnnyad, Belső-Szolnok, Doboka, Kolozsmegyét és Kővár-vidékét, több helyt látni fogják a régi catholikus vagy reformált egyházak romjait, észlelhetik több helységeknek magyar elnevezésű hegyeit, dűllőit, de leginkább a benne lakóknak ősmagyar hangzásu vezetéknevüket: a benne lakók most tiszta románok, miután belőlük a hadak által a magyarság kipusztult, megszállta a falut a bevándorlott vagy kiköltözött oláh, ha maradt még vagy egy ősi lakos, ez is idővel engedett a rohamnak s oláh lett. Például Alsó-Fejérmegyében Borband és Alsó-Váralja, egykoron reformált vallásu helységek voltak, az első helységet, miután pusztán maradt, betelepítették lugosiakkal, kik később székely katonák lettek, a lakosok többnyire rom. catholikusok, magyaroknak valják magokat, deigen kevesen tudnak magyarul. Váralja egészen oláh, hajdani magyar létét bizonyítja a reformált urvasorához tartozó és a fejevári templomban lévő edények, továbbá némely határreszeinek magyar elnevezése. Hunyad megyében száz, meg száz pálda mutatkozik, Szászváros-székben Tordas, az előbbi megyében Rákoss, Lozsád református helységek, de e nép oláh nyelvvel él. Történetileg be van bizonyítva, hogy Kővár most egészen oláh vidéken. egykoron unitárius egyházak álltak fenn, de maga a nép is tökéletesen elűt a több megyei románoktól, ábrázatjából, magatartásából kitűnik az egykori kun és besenyő faj, miknek valják ők is magukat, majdnem mind ősi hangzásu magyar nevek van, még keresztnévüket is Józsi, Pista, Ferkó megtartották, viseletük magyaros és oláh beszédük leginkább van a magyarral keverve. Ennek csak egyetlen részét tudom t. i. Sz.-Kereszturon, hol mindkét román vallásu templom összeomolva áll, mert hívei rég a rom. catholica és reformált vallásra álltak át. És pedig a szászok is vesztettek fajukból, s most is apadófélben vannak, miről a forradalom előtt egy megyei gyűlésen b. Kemény Diénes így nyilatkozott, miszerint egy tudós etnographus kitűdná számítani az évet a mikor már szász nem lesz Erdélyben de még így is tettek ellenünkben egyik foglalkozást t. i. Fogaras vidékén Sárkány helységben, melynek egy 17-ik században kelt régi conserigtivja szerint magyar lakóssai voltak, de a mostaniak oláhokkal vegyes szászok. Több ily magyar helység találkozik azon vidéken az oláhok által lakva, annak jelöl, hogy azon vidék bizonyosan régen sem volt Oláhország.

A román reactionarius urak mindezeket még 1848 előtt észlelvén, fajukat tulszaporodásban, a szászt apadófélben, látván a forradalom kitörtével egy kard, csapással igyekeztek a gordiusi csomót megoldani, melyszerint Tribunjaik decretálták, sőt hol szeret teheték, végre is hajtották, hogy minden magyar elem az országban kiirtassék. Később is ezen eszme vezette ama román urakat 1863-ban tartott di-tajokon, hogy a nemzet, mint negyedik elősmertesék, mert látták a szászt két gyermeki systemájok mellett apadó félben, a magyarságot nálunknál kisebb mennyiségben, sőt apródonként a magyar falvak eloláhosodásában, számítottak a boldog jövőre, hogy kifogyván a két nemzet, ők fognak örökösödni azok egykori vagyonában, mint elismert testvér-nemzet. A székely ősi fészében háborgatni nem akarván, vagy nem mervén.

Azért tehát román uraim! Zokon esik nekünk is, hogy annyi magyar kipusztult Erdélyből, részint egykori földesurak önző politikájából, kik inkább kedvelték a mindenre kész és hajtható oláh jobbágyot, mint a köteleességét ugyan teljesítő, de azon túl nem hajtható magyart. Most már igyekezzünk megtartani azokat fajunk nemzetiségében, kik magyaroknak valják magukat, de nyelvüket törölve beszélik. Ott van Balázsfalva falu ahol csak is református templom létezik, mellette Tár két magyar egyházával de a lakosok, ha tudnak is valamit magyarul, mégis a román nyelvet használják többnyire; az ilyes helységek lakóit óhajtjuk a nemzetnek megtartani, de a kik már tökéletesen oláhok lettek, azokat visszafoglalni, az országot magyarosítani nem szándékunk. Legyenek tehát őnök is elnézők, had beszéljen a román vallásu székely magyarul, mit őseitől örökölt, abból hajos, de lehetetlen munka is román faragni. Ime a szász superintendens Teutsch a forradalom után mindjárt fülem hallatára nyilvánította azon buzgó igyekeztét, hogy Erdélynek szász lakói eredeti nemetségre visszavezetessenek, nagyon bizott azt végre hajthatni, de eddig még annyit sem eszközölhetett, hogy a Nagyszebenben, és más művelt városokban lakó szász polgárokat megnemetsítse,

mert azok ma is szász nyelven társalognak egymásközt, — a mi pedig nem német — ezen példa legyen tanúság a román térítő uraknak is.

B. M.

KÖZKIÁLLÍTÁS

Bécs, jun. 3. 1873.

(Folyt. és vége)

Megemlítettök még: a japáni hangszerek, faragott ásvány oszlopok, a különféle dobány, arany-szövősi harci ruhák, japáni könyvtár, több színű papíros, diszkardok, árnyalat óküli rajzok, sajátos alaku pipák, dobozok és mindenekelőtt a japáni lak-házak kitűnő mintái, melyek közül az egyik a japáni főurak egyemeletes palotáját ábrázolja, a másik pedig az udvarban lakó cselédség földszinti lakos-tályát.

De elégedjünk meg e távoli, ázsiai kirándulással s tekintsünk kissé itthon körül, s itt első sorban menjünk a: „művészeti csarnok“-ba.

A művészeti csarnok díszes és tágas épülete, az iparpalota dúsán ékített keleti kapujával átellenben egy emelkedett helyen fekszik. Balfelől hosszúsága a rotunda előtt elterülő parkra enged kilátást, míg jobb homlokzata, a gépcsarnokhoz vivő utra tekint. Az apró kavicsos hintett uton fölhaladva, széles faragott kölépöskön át, lépünk a négy oszlop által tartott nyílt csarnokba, melynek tágas belseje, hosszúság négyesüvegű tért alkot. Sugár oszlopait jóniai három-negyed oszloppolczok erősítik s félkörzoru alakra szabott homlokzatát apró faragványokkal körített czimerpaizsok burkolják, mely fölött hosszú, de vékony kópárkánytól árnyékolt félemelet nyulik el, oldalán egy nagy gondal kidolgozott oszlop-csoportozatot — a szobrászat, festészet és építészet szép egyesülését mutatva. Az egész épületen bádoggal borított kupola fut végig. A csarnok ives megnyezetét finom illússal rendezett festmények tarkázzák, belső falán pedig arany mezőben Pallas Athene életnagyságnál nagyobb mozaik képe látható, mely az érkezésre — egy bizonyos távolból — igen kellemes benyomást gyakorol. A művész — Laufberger tanár — a mintát e képéhez az istennő amaz óriási márvány-szobráról vette, mely egykoron az acropolis közepén, magasra töltyulva, az ó-görög város templmai felett imponált s így a unioion előfokánál elevező hajósoknak mintegy vezérpontul szolgált. Főlegyenesséve áll az istennő sisakkal és dár-dávsal; lábainál guggol kedvencz madara, a bagoly. Szép arcát a Laufberger tanár honfitársai állításaként — a bölcsesség istennőjének sajátzerű, szelid komolysága önti, s mint ilyen alkalmas a belépőknek magasabb hangulatot kelteni, melyet a művészet az Embertől megkövetel. Megengedem de én részemről — legyen megbocsátva bűnöm — nem tapasztaltam. Jobbra és balra e képtől, csúcs háromszögekkel koronázott, magas ajtók nyílnak a középtérembe; a más két szöglet-ajtó, a hosszteremekbe visz. E terem a világitást mind fölülről nyelik. A bal vagy déli szárnyban képviselve van: Ausztria, Magyar- és Németország a jobb vagy déli-szárnyban: Franciaország, Anglia, Hollandia, Schweiz és Belgium, néhány teremben már föl vannak aggatva a szebbnél-szebb festmények s el vannak helyezve a becsesebbnél-becsesebb műkincsek, míg imitt amott jól bepakoltan, messzi országból érkezett mű-tárgyakra is akadunk. Egy pár szoba még most is zárva van s a hosszcsarnokban is van rendtelenség, de a magyar osztály, hol az elhelyezést Telepy Károly, a képzőművészeti társulat tevékeny titkára vezeti, pár nap óta már nyitva van és szép látogatásnak örvend. A kitűnő képek sorában, Munkácsy Mihály legújabb festménye az „Éjeli csavargók“ képezi a fővonzerát. Reggeli szürkület van; a zöldségárus, nő már áruit rakosgatja, midőn a szomszéd utcából az éjjeli őrség jön, négy tekerőt hozva, hátrakötött kezekkel, kik közül az első ifjú embert ábrázol, baglyas fovel rongyos, ruhába öltözködve; utána egy rut arcú férfi lépdel, egy szintén rongyos ruhába bujt korcsmai hössel.

Balra egy fiatal ficzkó ballag, arcára huzott kalappal... lesütött szemekkel... utján egy csinos leánnyal találkozik... kedvesével; a leány meghökkenve áll s nem akar binni szemének... Körül bámuló csoport gyülekezik s nézik a jómadarakat; egy megrettent gyermek édes anyja keblére simul. Az egész képet félhomály burkolja. Munkácsy M. ez újabb festménye: valódi műremek, melyen úgy az egyes alakok arczeifezésének változatosága, mint a színek harmóniája, a csoportozat és távlat, mesteri kézzel van kidolgozva. Munkácsy híven, szabatosan, tisztán és nyugodtan dolgozik tehetsége és kiviteli ereje öntudatának egész hatalmával.

A német osztályba lépve, mindjárt a szárnyasajtó felett látjuk a tárlat legbámulatosabb képét, „Germanikus diadalmenétét“ Piloty-tól. A közepén háttérbe, a zsarnok Tiberius császár ül a trónon, bágyadt, fénytelen szemekkel, magába mélyedten... Az előtérben büszkén Thuselda, méltóságos fejedelmi tekintet, a király kíséretét képező udvari személyek, raoszol-ganók, ársyak és enuchok tömegén jártatva. Előtte nehéz bilincsekbe vert, borostyánkő színű szőke hajftűs német leányokat (a milyeneknek Tacitus írja le őket), tejer székálu főpapokat és daínokokat bar-

colznak tova, míg mélyen a háttérben arany diadalszekeren a győzedelmeskedő Germanikus t látjuk közeledni. Nemcsak páratlan színezetével, kompositiójával s ez utóbbiban az alapgonddal fokozatos kifejtésével s a csoportozatok harmóniájával imponál e mű, de az eleven szemünk elébe állított alakok, kor és jellem bűségeivel is megragadja és lebilincseli figyelmünket. Hosszasan és figyelmesen vizsgálva Piloty ez újabb művét, lassanként kezdjük e nagy mű megragadva hatásának minden egyes tényezőjét fölfedezni s fokozatosan kezdünk magunknak számot adni e birnves művész rendkívüli lángelméjéről és kiviteli erejéről. Illetékes bécsi kritikusok azonban az egyes csoportozatokat mesterkéltnek, szinpadiasnak mondják s a festmény főalakjára, azt a hazafias megjegyzést teszik, hogy e képen az eredeti, a Nibelung mondák hősnőre emlékeztető Thuszelda nincsen személyesítve, mert itt inkább egy római del-nőhöz, egy Agrippinához, vagy Juliához hasonlít, nem pedig „német hősanyához“, ki megál-kozza őket, midőn érzi, hogy a fogságban fiat kell szülni!

Piloty festményével szembe, a király és királyné igen sikerült arczeike közt függ, Canon „vallások allegoriá“ja című, meglepően szép olajfestménye. E kép eszméje merész s kivitele tiszta és szabatos. Egy trónon Mózes ül, térdén a gyermek Jézussal, míg előtérben a protestantismus személyesítője a templom atyái elébe nyitott könyvet tart e fölirattal: „szere-sessétek egymást.“

Mivel a termeket ma, csak futólagosan tekinttettem át, ez alkalommal kevés lépcsőt irhatok, de mégse tehetem, hogy Steven gyönyörű festményt, mely itt nekem azonnal föltűnt, röviden meg ne említem. Ez egy kisdel genre-kép. Üres szobát ábrázol, nyitott ajtóval. A küszöbön egy olasz-nő s egy festő áll, kezében ecsettel. A szobát ragyogó „olasz napfény“ árasztja el. Bárha lenne a valóság színe tulságis s csaknem a szélsőség is van vive, oly remek, hogy benne rövidséget szenvedett eszményiért — tökéletesen kárpótol. Pedig ez a genre-festőnek ritkán sikerül. Az angol osztályban Magtől láttam két aquarell-képet, mely az osztály két legbecesebb darabját képezi. Az osztrák osztályban még csak nézője van a Schön tiszta rajzolásu „haliacának“ s a Haushofer „Szt. med-dardi temető“jének, melyben az alaphang leghelyesebben: bánat és keserűség.

Incze Béla.

Törvényjavaslat

az ügyvédi rendtartás tárgyában.

IX. Fejezet.

Fegyelmi eljárás.

(Folytatás.)

104. §. Az eljáró ügyvédi kamara székhelyén levő kir. ügyész, vagy megbízott helyettese a fegyelmi eljárásra vonatkozó iratokat megtekintheti, — a vizsgálat megindítása, kiegészítése, ugy a szóbeli tárgyalásnál a kamara ügyészének előterjesztése után a megfenyítés iránt indítványokat tehet és a hozott határozatok ellen fellebbezéssel élhet.

Ha a kamara ügyésze a fegyelmi pert megindítani vagy folytatni nem akarja, a kir. ügyész azt saját felperessége alatt viheti, folytathatja és egy-átalában mindazon jogokkal élhet, melyek a kamara ügyészt a fennebbiek szerint illetik.

105. §. Ha a fegyelmi eljárás megindítását magánfél kérelmezi: ez mint magánvádlo a perbe befolyhat, a vizsgálati folyamat alatt szünetlen ugy, mint a szóbeli tárgyalásnál, még a büntetés kiszabása iránt is indítványokat tehet, tekintet nélkül arra, hogy a kamara ügyésze akarja-e folytatni a pert vagy sem; végre a mennyiben felebbvitelnek van helye, a jogorvoslattal is élhet.

Azon esetre, ha mind a kamara ügyésze, mind a kir. ügyész a pertől eláll: a magánvádlo azt saját felperessége alatt folytathatja, és mindazon jogokba lép, melyek a fennebbiek szerint a kamara ügyészt illetik.

Ha akár a kamara ügyésze, akár a kir. ügyész avagy mindketten viszik a pert: a magánfél, mint mellékes fél, szintén önállóan folyhat be, és a szóbeli tárgyalásnál ezek után tarjesztheti elő indítványát.

Magánfél azonban ezen jogait csak ügyvéd által érvényesítheti, kit köteles e célra külön meghatalmazvánnyal ellátni, és a fegyelmi bíróságnak bejelenteni, és ez esetben a fegyelmi bíróság minden határozatát a magánfél ügyvédével közölni tartozik.

106. §. Ha a fegyelmiileg megfenyített ügyvéd időközben újabb fegyelmi büntetés alá nem esett: a fedds két év után, a pénzbeli büntetés és felfüggesztés három év után törvényes hatályát veszti.

Egyébíránt büntett esetét kivéve, a fegyelmi vétség büntethetősége elévül, ha az azt képező cselekvés vagy mulasztás idejétől kezdve két év lefolyt a nélkül, hogy a fegyelmi eljárás megindított volna.

107. §. Ha a bíróság a 69. §. értelmében az ügyvédségtől elmozdítást kimondta: az ítéletet, ennek jogerőre emelkedése után, az illetékes

NAPI HIREK.

Kolozsvár, június 6. 1873.

— **Kolozsvár város képviselő testülete** ma délután 3. órakor közgyűlést tart. A tárgysorozat érdekes ílést ígér, melyről annak idején értesíteni fogjuk olvasóinkat.

— **Értesítés és fölhívás.** A helybeli t. cz. szülöket tisztelettel értesitem, hogy ev. ref. egyházuuk a muzeumutczai gyermekkertben, aélhai K. Csoma János helyére, Balázsi Vilma k. a. t. okleveles gyermek kertészntő alkalmazta, ki új állomását már el is foglalta. Midőn ez intézetünket a t. közönség jóakaratu támogatásába ajánlom, felhívom az érdeklőt t. szülöket, hogy kisdedeik beiratását az intézet helyiségébe kezdjék meg. Kolozsvárt, 1873 jun. 6-án. Szász Domokos, a muzeumutczai gyermekkert felügyelője.

— **Értesítés a belvárosi gyermekkert s elemi iskola ügyében.** Intézetünk diszes s az európai hasonczélú intézetek legkitünőbbjei mintájára készült, fölszerelése s berendezése már annyira előrehaladt, hogy az ünnepélyes megnyitást még e hó folytán eszközölhetni reméljük. Ennélfogva a növendékek s illetőleg tanítványok beiratását bétől f. évi június 9-én megkezdendjük. Beiratátást végett alólírott igazgató tanítónál jelentkezhetni a fent kitett naptól kezdve délelőtt 11—12 óra közt mindennap az intézet helyiségében (Bel-magyarutca 38 sz.) Fölvétetnek a gyermekkertbe 3-ik, az elemi iskola 1-ső osztályába 6-ik életévüket betöltött fiú-és leánygyermek. Irni-olvasni tudó gyermekek az elemi iskola 2-ik osztályába vétetnek föl. A fizetendő díjak, az intézetben alkalmazandó eljárás s egyéb tudnivalók tekintetében tájékozást nyújtó írtet példányoként 20 krért az igazgatónál kapható. Az intézet létesítésére alakult társulat részvényesei számára gyermekeik fölvétele tekintetében alapszabályilag biztosított elsőbbségi jog mielőbbi igénybevételére az illetők tisztelettel fölkértem, mivel a meghatározott létszám betöltése után senki sem vétethetik föl. Kelt Kolozsvárt, június 5-én 1873. Szász Domokos, elnök. Szabó Endre, igazgató.

— **A belvárosi gyermekkert szépreményekre jogosító kertésznöje** Klieber Karolin már megérkezett Műnhezből s működését e hó közepéig meg fogja kezdeni.

— **A kolozsvári ev. ref. egyház által** a hídvelei külvárosban létesített, gyermekkerttel egybe-csolt, a népiskola I. II-ik osztályának megfelelő elemi iskola vezérő tanítói állomására pályázhat olyan képzett tanító, vagy okleveles kisdedő, ki Fröbel Frigyes fejlesztő rendszerének ismeretével bir s kinek neje kész és képes az elemi iskolához csatolt gyermekkertben a kisdedek foglalkozásait Fröbel rendszere szellemében vezetni. A tanító és nejenek együttes díjazása, nagy kerttel ellátott, tisztességes lakáson kívül, a következő: évi fizetésül 600 frt, mindenik tanítványtól havankint 10 kr, mely összegből azonban a tanító a gyermekerti foglalkoztatásokhoz szükséges anyagot (de nem a foglalkozási eszközöket) beszerezni tartozik; végre két terem fűtötésének kötelezettségével téli fűtőfára 71 frt 20 kr. Pályázni kívánók, képességeiket igazoló bizonyítványokkal ellátott s a kolozsvári ev. ref. egyház keblé tanácsához intértet folyamodványaik f. évi június 15-ig ref. pap Szász Domokoshoz küldjék be. A megválasztandó tanító és neje állomásokat legkésőbb f. évi szeptember 1-ig elfoglalni tartoznak.

— **A kolozsvári iparos ifjuság kedélyes időtöltést ígérő tavaszi mulatságára** a napokban küldetnek szét a meghívók. Az „iparos ifjus. önképzőkör“ javára rendezendő e zártkörű táncvigalom f. hó 15-dikén fog megtartatni az „Angol királyné“hoz címzett kertben. Azon t. családok, kik meghívót mind-egdig nem kaptak, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek magukat e végett Simon Ferencz, belmonostori cukrásztáiban előjegyeztetni, a hol egyszerű smind belépti jegyek is válthatók.

— **Tűz.** Tegnap éjjel 1/2, 12 órakor tűz ütött ki a k. közép-utczában Sattler házánál. A lángok csak egy jégvermet hamvasztottak el, minthogy tűzoltóink késedelem nélkül a helyszínen termettek és szerencsésen eloltották a tüzet.

— **A kolozsvári Dalkör,** s a helybeli iparosok ujan alakult dalárdájának közreműködésével rendezendő tánczazzal összekötött hólnapi dalestély élvezetes időtöltést ígér közönségünknek az „Angol királyné“ című mulató kertben. Az estélyből befolyó tiszta jövedelem a bécsi világtárlatra küldendő szegényebb sorsu iparosok utazási költségére, fordítottatik. A nemrég alakult polgári dalárdának ez lesz első nyilvános fellépése s ha a szép virágzatnak örvendő dalkörrel nem is állhatja ki a versenyt, immár törekvésük nemes voltánál fogva is méltánlátott érdemel. Az igaz, — szép és jóért való lelkesedésben nemcsak a sikernek, de a nemes törekvésnek is meg van jelentősége, s mi már a verseny szempontjából is örvendetes jelenségnek tartjuk iparosaink fellépését.

— **Losonczy György** segéd fogalmazót, a honvédelmi magyar-királyi minister fogalmazóvá nevezte ki.

— **Gr. Mikó Imre,** a magyar történelmi társulat másodelnöke, levelben késznek nyilatkozott arról, hogy a társulat ideai nyitritai kirándulásánál ő vigye az elnökséget.

ügyvédi kamarának hiteles másolatban megküldeni köteles.

Egyéb, az ügyvéd ellen lefolyt bűn-avagy rendőri ügyekben hozott vád alá helyezési ítéletek, szintén megküldendők az ügyvédi kamarának, mely a fegyelmi büntetés iránt határoz, — és e czélra annak megkeresésére, a vizsgálati iratok is használat végett átküldendők.

108. §. Ha az ügyvédségtől felfüggesztés vagy elmozdítás jogérvényesen kimondatott: az illető ügyvéd az ügyvédek lajstromából kitörölendő, s illetőleg a felfüggesztés ugyanott feljegyzendő; az összes ügyvédi kamarákkal, ugy a kamara területén létező bíróságokkal közlendő, a hivatalos hírlapban közölteendő, és az igazságügyminiszternek feljelen-tendő.

Ha pénzbeli büntetés szabott ki a határozatban, az elmarasztaló ítélet alapul szolgál a végrehajtásra. A kamara a végrehajtást a polgári törvénykezési rendtartás szabályaihoz képest eszközölteti.

109. §. A fegyelmi bíróság az ügyvédet az ügyvédség gyakorlatától felfüggeszti:

a) ha ellene a büntető bíróság vád alá helyezési határozatot hozott;

b) ha a felfüggesztés a feljelentett fegyelmi vétség súlyos voltánál vagy természeténél fogva szükségesnek mutatkozik;

c) ha a fegyelmi tanács vádlottat az ügyvédségtől elmozdításra ítélte, és az ellen felebbezés-sel élt;

d) ha ellene esőd nyitattott, vagy ha gondnokság alá helyeztetett.

A felfüggesztés iránt hozott határozat ellen mind a vádlott, — mind a közzéadó és kir. ügyész, a kézbesítéstől számítandó 15 nap alatt felebbezést tehet.

A felfüggesztés megszüntetendő, ha azon ok, miatt elrendeltetett, megszűnik.

(Vége következik.)

Szabályrendelet

a bölcsészeti, s illetőleg bölcsészeti, nyelv-, történet-tudományi és matematikai természettudományi egyetemi karoknál tartandó tudorsági szigorlatok iránt.

(Vége.)

13. §. A szigorlatok mindenkor nyilvánosan tartatnak.

14. §. A szigorlónak szabadságában áll, a szóbeli vizsgálatot minden tárgyból egyszerre s egyfolytában vagy tetezése szerint időköz után kétszerre letenni; szabad választására hagyatván az is, vajjon a fő- vagy a melléktárgyakból akarja-e előbb letenni a szigorlatot?

Ha ez iránt előre nem nyilatkozott: a szóbeli vizsgálat minden tárgyból egyszerre tartatik meg.

Azon szigorlók, a kik kétszerre teszik le a vizsgálatot, a második szigorlatot azon egyetemen kötelesek letenni, melynél az első letették.

15. §. A szóbeli vizsgálat akár egyszerre, akár kétszerre tétessék le, mindig két óráig tart; egy óra a fő tárgyra, másik a melléktárgyakra fordítottatik.

16. §. A vizsgálat eredményét a vizsgálatonál részt vett bizottsági tagok szótöbbséggel állapítják meg, s a következő osztályzati fokozatokkal: „summa cum laude“, „cum laude“ és „rite“ a tudori oklevélben kitétetik.

A szavazatok egyenlő megoszlásakor az elnök szavazata dönt.

17. §. Ha a szigorló visszavetettik: a vizsgálat ismétlésére csak három hó lefolyta után bocsátható, s ha ekkor sem állja ki a vizsgálatot, annak ismétlése csak még egyszer, és pedig nem előbb, mint egy év múlva engedtetik meg.

A ki ez alkalommal is megbukott, szigorlatra többé nem bocsáttatik, és annak külföldi egyetemen netán nyert, s hasonló tárgyra vonatkozó tudori oklevele sem honosítható (nostrificálható.)

18. §. A ki sikerrel letette a szigorlatot, annak a tudori oklevél „Doctor Philosophiae“ (bölcsészettudori) címmel kiadatik.

Ezen oklevélben mindazon fő- és melléktárgyak, melyekből a vizsgálat letétetett, különösen megnevezendők, s a szigorlat összes eredménye a 16. §. értelmében kitéendő.

19. §. Ha a szigorlat tárgyai két tudomány-kar körébe esnek (11. §) a tudori oklevelet azon kar adja, melynek köréhez a fő tárgy tartozik, s a melynek dékánja a hivatkozott szakasz szerint a szigorlatokon is elnökölt.

20. §. A szigorlati díjak, melyek mindenkor előre lefizetendők, a következők: az írásbeli dolgozat bírálatáért husz forint, mely a bírálók közt egyformán osztatik fel; a szóbeli vizsgálatért, ha ez egyszerre tétetik le, harmincz forint; ha pedig időközönként kétszerre, mindannyiszor husz frt.

Ezen díjan visszavetetés esetében az ismételt szigorlatoknál újra megfizetendők.

A szóbeli vizsgálatok díjaiból az elnököt és a vizsgálatnál tetteleg részt vett tanárok mindegyikét egyenlő rész illeti.

21. §. A felavatásnál (promotio), tiszteletbeli tudorságnál s a jubilaris oklevél kiszolgáltatásánál további intézkedés az eddig szokás megtartandó.

22. §. Ezen szabályrendelet annak kihirdetése után azonnal hatályba lép.

— „**Dacia Trajana**“ fölíráttal egy, bár mystikus homályba burkolt, de ily alakban is érdekes cikket olvassunk a „M. Polgár“-ban egy titkos könyvtérjesztő társulat működéséről, mely már hazánkban is terjedni kezd. A könyv-terjesztő társulat, e cikk szerént, Párisban alapított s „czélja egyedül Magyarország nemzetiségét könyvekkel látni el.“ Cikk-író tudja, hogy „közlebről a brádi gymnasium kapott mintegy 116 kötetet; így kapnak a szerbek s más nemzetiségei is hazánknak.“ Egy ily könyvnek rövid ösmertetését is olvassuk a nevezett lapban s e szerént „az író Dacia Trajana népének rabszolgaságáról beszél; rabiga szétöréseket emlit, az ifjuságot felbuzdítani igyekszik s szövetezéseket hoz javaslatba.“ Jó lenne ha a nevezett lap kissé határozottabb adatokat is napvilágra hozna e komoly figyelemreméltó üzelmekről.

A német császári párt e hó 21-dikére várják Bécsbe.

— **A román fejedelem neje**: Erzsébet hercegnő tegnapelőtt reggel 6 órakor érkezett meg Budapestre egy román hadihajón, melyen a számos kíséret mellett katonaság is volt. A hajó a bécsi hajók kikötőjénél állt meg, s a kiszálló fejedelemné a dunagőzhajózási társulat igazgatója s előkelőbb tisztviselői várta. Közönség is volt, mely az érkezést megéljenzte. A fejedelemné azonnal az állami vaspályához hajtatott, s Bécs felé utazott, honnan Neuwiedbe megy. — Az „Ung. Lloyd“ értesülése szerint, ma Milán szerb fejedelem is átutazott a magyar fővárosra. Baziástól vasuton jött, s megállapodás nélkül folytatni utját Bécsbe.

— **A Zaiizoni fürdőhez,** a brassai képviselő testület fürdő biztossá Sitsken József tanácsi titkárt nevezte ki.

— **Spanyolország** koronátlán királynéja Izabella nehány nap óta Bécsben időz s fiával az ausztriai herceggel immár több ízben meglátogatta a világtárlati helyiséget.

— **Wagner Richárd** Weimarban kiváló rokonszenvenvel emlekezett Magyarországról s a Liszt által neki bemutatott gr. Apponyi Albertnek azt mondá, hogy sohasem feleli el 1863-iki pesti fogadtatását s Beöthy Ákos akkori felköszöntését a a tiszteletére rendezett lakomán.

— **A zürichi egyetemen** jelenleg százittz nő tanul, 81 az orvosi, egy a jogi, 28 pedig a bölcsészeti tanfolyamon.

— **Rövid pör.** Egy amarikai bíró ritka módon járt el abban, hogy a sok szószaporítást ki kerülje. Tyúk-pörökben kelle ítéletet mondania, s az ügyvéd kezében összegöngyölt okmányhalmazból látván, hogy az első ügy valószínűleg bonyolult pört eredményezhetne, kérdé tőle: „Mennyire rug a vitás tárgy?“ „Két dollár,“ felelé a panaszló fél ügyvéd. „Fizetem“ mondá a bíró, a pénzt átnyujtva neki. Térjünk át a legközelebbi ügyre.

— **A „Magyar Polgár“** nem hiában, hogy hetedik évét éli, mert egészen megváltozott a természet. Modora egészen kifordult a sarkából s oly gyöngéd-szelidde vált, hogy (L-t.) jegyű t. munka társunkat már csak ferditéssel vádolja, a miért egy passust szorul-szóra kiirt ama lap egyik cikkéből. Bezzeg hajdan keményebb lezékét kap vala szegény (L-t.) törpésége. Különben, hogy mily értelmi készlettel rendelkezik a tisztelt bárány-szelidség „Polgár“ ur, kitetszik abból, hogy (L-t.) ezen mondatát: „s ha ehez még hozzávesszük a könnyelműség anyarságának szálamraméltó játékát, melyet a lóporos hordók felett a lánggal égő kanócczal űz“ — con amore rámagyarázza Magyarországra, sőt a nála gyöngébbek (?) kedvéért még oda is bigyeszti zárjelben, a tételt idézván az anyarság után a (Magyarország)-ot. Ő persze semmit sem tud róla, hogy melyik országban játszanak épen mest már a pörig aláztatás második évében, könnyelműen a tüzzel. No, majd megtanulja.

KÖZGAZDASÁG

A „Tisza“ biztosító és jelzálogbank üzleti kimutatása.

I. A tűzbiztosítási üzlet megindított mult 1872. év sept. 8-án, azon időtől kezdve május hó 22-ig kiállított kötvények száma 15.051, biztosított összeg 16.363,293 frt. készpénz díjilleték 170,200 frt. 58 kr. díjkötelezvényekben 341,344 frt 70 kr. összes bevétel 511,545 frt 28 kr.

II. A jégbiztosítási üzlet megindított f. év april 19-én s azon időtől fogva ez osztályban a kiállított kötvények száma 1127, biztosítási kockázat 4.070,426 frt, díjbevétele 89,261 frt 9 kr.

III. Az életbiztosítási üzlet megindított mult 1872. év oct. hó 24-én s azon időtől kezdve benyújtott 1120 db. bevallás, halálesetre 1.209 ezer 400 frt, életre 91.700 frt. összesen 1.301,100 frt. Kiállított 984 drb. kötvény 1.195,400 frt. visszautasított 46 drb. bevallás 49.700 frt. Függőben van 56,000 forint.

IV. Kárimutatás a tűzüzlet megkezdésétől, f. év május 23-ig. Bejelentett kár 101, károsszeg saját rovásunkra 5.438 frt 86 kr.

V. Jelzálogüzlet: 1873 martius 25-től május 29-ig beadott kölcsönkötvények száma 3501, a kölcsönökért összeg 4.300,000 frt. 10 ülésben elintéztett 279 ügydarab, engedélyeztetett 182 félnek 308

ezer 600 frt. visszautasított 97 fél kérvénya felszerelés hiánya miatt, a kebelezett kötvények alapján kifizetett kötvényösszeg 102.600 frt, kebelezett fizetési kötvényekre előlgeben kiadatott 98.864 frt. Az engedélyezett kölcsönöktől visszalépett 20 kérelmező 39.400 frt, kibocsátatott 1026 db. 100 frt 6% záloglevél 102,600 frt. Ennek alapul szolgáló jelzálogértéke tesz 384.055 frt 22 kr.

A „Tisza“ biztosító és jelzálog-bank igazgatósága.

A kolozsvári piaci-árjegyzék Junius 5 (alsó ausztriai mérő középár).

Tisztabúza 8 frt 4 kr. Elegybúza 5 frt 62 kr. Arpa 2 frt, 96 kr. Zab 1 fr. 80 kr. Rozs 4 ft. 70 k Törökbúza 4 frt 16 kr. Pityóka 2 frt 80 kr. Marhahus fontja 25 kr.

— **Deési piaci árai** junius 4-dikén 1873 alsó ausztr mérője. Tisztabúza 8 ft. — kr. Elegybúza 6 frt. 80 kr. Rozs 5 frt. 60 kr. Zab 1 frt 70 kr. Fagygyugyvertya 40 kr. Marhahus font. 18 Lecse 20 kr. Paszuly 10 kr. Burgonya 3 frt 40 krt Disznózsir 80 kr.

— **A nagy-nyedi piaci árai** junius 3-ikáról ausztr. mérő tisztabúza 6 ft 48 kr. rozs 4 ft 75 kr. elegybúza 5 ft 8 kr. zab 1 frt 98 kr. Széna 2 ft. 40 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 12 frt. — kr. Marhahus fontja 20 kr. Konyhaliszt 13 kr. Borsó mérője 20. encse 24, paszuly 14 kr.

— **A szamosújvári piaci árai** junius 2-ről r. ausztr. mérő Tisztabúza 6 frt. 40 kr elegybúza 4 frt 80 krajczár, rozs 4 forint — krajczár zab 1 forint 14 kr pityóka 2 frt — kr. Egy mázsa szolonna — ft — kr. Egy font disznózsir 56 kr. Egy kup. borsó 28 kr. lencse. 10. kr. paszuly 10 kr. Egy mázsa kenyérliszt — frt Egy font marhahus 20. Egy mázsa zséna 1 frt 90 kr. Egy öl tűzi fa kemény 14 kr

— **A besztreczei piaci árai** junius 6-ikáról ausztr. mérő Tisztabúza 6 ft 20 kr., elegybúza 5 frt 20 k. rozs 4 frt 80 kr. kukorica — ft — kr. Zab ű frt 80 kr. pityóka — frt — kr. Egy mázsa szolonna — ft — kr. Egyfont disznózsir 50 kr Egy. kupa borsó 20 kr., lencse, 22 kr. paszuly, 26 kr. Egy mázsa kenyérliszt — frt kr. font marhahus 20. Egy mázsa zséna 2 frt 40 Egy öl tűzi fa kemény 7 ft — 50 kr.

— **A gy.-fehértvári piaci árai** junius 4-ről ausztr. mérő Tisztabúza 6 frt 38 kr, elegybúza 6 fró 20 k. rozs 4 frt 50 kr. kukorica — ft kr. zab 1 frt 75 kr. pityóka 2 frt 50 kr. Egy mázsa szolonna — ft — kr. Egy font disznózsir 50 kr. egy kupa borsó 28 kr. lencse. 22 kr paszuly 14 kr Egy mázsa kenyérliszt — frt Egy font marhahus 20, Egy mázsa szén an frt 70 kr. Egy öl tűzi fa keményt 10. frt—

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Junius 4-én 5% Metalliques 100 frt. 66.75 Kamat —. —. 5% Nemzeti kölcsön 71.15 frt. 1860. Kölcsön 99.—. Bankrészevény 925. Hitelin-tézeti részvények 277. London 111.25 ft. st. 110.25 Ezüst 110.25. Cs. kir. arany —. Napoleondor 889— Urbéri kötvények: Magyarországi 76.50. Temesi 74.50 Erdélyi 72.—. Horváországi—

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Férfi és női cipők
egész Erdélyben legnagyobb
gyári raktára
CSAPÓ SÁNDOR
nagy bazárjában Kolozsvárt, a belszen-
és tordautcza szegletén, a nemzeti-szálloda
alatt.

Midőn a naponta növekedő szükségnek megfelelendő, elhatározám. egy a mai igényeknek minden tekintetben megfelelő férfi- és női-czipő-raktárt berendezni, annak folytonosan nagy választékkal leendő elláthatása végett, helybeli jóhírnevű cipész Schvartz Károly urral szöveteztem, a kellő számú segédse-mélyzettel rendelkezvén, képessé tesz minden megrendelést legfeljebb 48 óra alatt pontosan teljesíteni.

Helybeli és vidéki megrendeléseket üzletemben minden időben elfogadok s a pontosságáról, valamint kiváló csinoságról kezkeskedem.

Csapó Sándor.

